

Aan de stuurgroep van het Plastic Pact NL

Van de voortgangskommissie Plastic Pact NL

31 januari 2023

Betreft: reactie voortgangskommissie op concept eindrapport
"Plastic Pact NL - Meer met minder plastic - Monitoring 2021"

Geachte leden van de stuurgroep Plastic Pact NL,

Hierbij ontvangt u de reactie van de voortgangskommissie (VGC) van het Plastic Pact NL op het concept eindrapport "Plastic Pact NL - Meer met minder plastic Monitoring 2021", van de bureaus Berenschot en Arcadis.

Als eerste willen we melden dat wij het contact met Berenschot en Arcadis en het overleg over de Monitoring 2021 van het Plastic Pact NL als prettig en constructief hebben ervaren. Naar onze indruk is het onderzoek correct en zorgvuldig uitgevoerd. Daarnaast heeft de VGC het positief ervaren dat we de mogelijkheid hebben gehad om commentaar te geven op een concept versie van de rapportage en dit te bespreken met de auteurs. Het rapport is goed leesbaar, waarvoor complimenten aan de auteurs.

Verder vindt de VGC het positief dat in het rapport nu regelmatig is aangegeven hoeveel partijen een bepaalde vraag kunnen beantwoorden en hoeveel partijen dat ook daadwerkelijk hebben gedaan. Omdat de stuurgroep zicht heeft op de informatie vanuit de individuele bedrijven maakt dit het stellen van kritische vragen mogelijk, zoals waarom een partij die dat (waarschijnlijk) wel zou kunnen voor een bepaalde vraag geen informatie heeft aangeleverd. Zonodig kan de stuurgroep hier ook consequenties aan verbinden. Het Plastic Pact is immers vrijwillig, maar niet vrijblijvend.

Naast deze algemene positieve signalen heeft de VGC ook de nodige kanttekeningen en opmerkingen bij de monitoringrapportage 2021 van het Plastic Pact.

Algemeen

- Net als vorig jaar is het voor de VGC niet mogelijk om een echte verificatie uit te voeren. De individuele prestaties van deelnemers zijn voor de VGC niet traceerbaar en verifieerbaar.
- In het rapport wordt gesteld dat het Plastic Pact geen representatieve steekproef is van de plastic toepassende en plastic producerende industrie. Toch wordt ook gerapporteerd dat de omvang van de markt van het Plastic Pact 2/5 is van het totaal. De verklaring is bijvoorbeeld dat het aandeel frisdrank verpakkingen relatief groot is in het Plastic Pact (11%) t.o.v. het landelijke aandeel. Dit maakt het beoordelen van de cijfers complex, omdat blijkbaar de resultaten gedomineerd kunnen worden door één specifieke sector in het Plastic Pact.
- De response rate is in 2021 gestegen naar 97,2%, wat een goed resultaat is. Uiteindelijk is het wel het doel dat alle leden van het Plastic Pact de gevraagde informatie aanleveren. De VGC beveelt de stuurgroep dan ook aan om acties te ondernemen om een response van 100% te realiseren en zonodig om maatregelen te nemen tegen de achterblijvers (2 bedrijven).
- Bij 45 bedrijven zijn er voor de monitoring over 2021 aanvullende vragen gesteld t.b.v. de datavalidatie. 27 Bedrijven hebben hierop gereageerd en 18 blijkbaar niet. De VGC adviseert de stuurgroep na te gaan waarom deze 18 bedrijven hier niet op hebben gereageerd en daar vervolgens passende maatregelen voor te treffen.
- Voor de 18 Plastic producenten, recyclers, sorteerders en inzamelaars die de vragenlijst over 2021 hebben ingevuld, ligt de gemiddelde datadichtheid op 75% (variërend van 0% tot 100%). Hierin is een afname te zien in datadichtheid ten opzichte van het voorgaande monitoringsjaar, toen het percentage 83% was. Onduidelijk is of dit wordt veroorzaakt door aanpassingen in de vragenlijst, of slechtere monitoring-prestaties van deze bedrijven.
- De datadichtheid per indicator varieert van 33% tot 84%. Voor deze resultaten wordt geen verklaring gegeven. De zorg van de VGC hierbij is dat relatief veel bedrijven blijkbaar niet kunnen aangeven hoe hun verpakkingsportfolio eruit ziet. Voor op handen zijnde regelgeving (SUP¹; PPWR²) is dit echter wel nodig.

Hoofddoelstelling 1: 100% recyclebaar

- Het aandeel recyclebare verpakkingen is tussen 2020 en 2021 verder toegenomen naar 77%. Deze trend is positief met het oog op de eerste doelstelling van het Plastic Pact om in 2025 alleen recyclebare verpakkingen op de Nederlandse markt te brengen. In het rapport wordt in tabel 3 geconstateerd dat bij 6 bedrijven juist sprake is van een afname van recyclebaarheid van verpakkingen. De VGC adviseert de stuurgroep na te gaan wat de oorzaken van deze dalingen zijn en hier passende maatregelen voor te treffen. Daarnaast is er nog ruimte voor verbetering omdat het in 60% van de gevallen om goed recyclebaar gaat.

¹ SUP is de Europese Single use plastics directive

² PPWR is de voorgenomen herziening van de Europese packaging and packaging waste regulation

Hoofddoelstelling 2: 20% minder gebruik

- De VGC is terughoudend met de gepresenteerde resultaten over hoofddoelstelling 2 van het Plastic Pact, die gericht is op een reductie van 20% van het gebruik van plastic verpakkingen ten opzichte van 2017. De terughoudendheid komt voort uit de gehanteerde berekeningsmethode, de zogenaamde kettingberekening. Om een vergelijking te kunnen maken ten opzichte van 2017 is een dergelijke methode nodig. Geconstateerd wordt dat in 2021 een reductie van 14,9% plastic verpakkingen is gerealiseerd t.o.v. 2017, maar de berekening is gebaseerd op slechts 4 deelnemers die vanaf 2017 op deze indicator rapporteren. En in de periode 2017 t/m 2019 voor een klein aantal partijen. Door dit te doen, wordt de geboekte 5% winst in de eerste 2 jaar door een klein aantal partijen nu voor alle deelnemers van het Plastic Pact gebruikt. Dit leidt naar verwachting tot een overschatting van het gepresenteerde resultaat van 14,9%.
- In tabel 4 wordt gerapporteerd dat bij 4 bedrijven sprake is van een toename in het aandeel plastic verpakkingen. De VGC adviseert de stuurgroep te achterhalen wat de oorzaken hiervan zijn en indien van toepassing hier passende maatregelen voor te treffen.
- Tegelijkertijd wordt gerapporteerd dat er sprake is van een stijging van 44% aan plastic verpakkingsmateriaal bij de bij het Plastic Pact aangesloten verpakkers/disposables. De VGC tast met dit gegeven nu in het duister of er nu netto sprake is van een absolute stijging van plastic verpakkingen of een absolute daling in de markt.

Hoofddoelstelling 3: 70% recycling

- In het verlengde met het commentaar van de VGC over de rapportage van 2020, geldt ook nu weer dat hoofddoelstelling 3 in feite niet kan worden opgelegd aan deelnemers van het Plastic Pact. Immers de bij het Plastic Pact aangesloten plastic producerende bedrijven zijn niet in staat zelfstandig zorg te dragen voor het creëren van 70% sorteer- en recyclingcapaciteit voor 'hoogwaardige' recycling. Als hier bedoeld wordt dat de UPV (Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid) van toepassing is, dan is dit een opgave die collectief ligt bij het Afvalfonds Verpakkingen. Echter een dergelijke doelstelling heeft het Afvalfonds Verpakkingen niet. Temeer omdat het cijfer van het Afvalfonds Verpakkingen wordt gehanteerd, adviseert de VGC de stuurgroep hier expliciet op te wijzen in haar communicatie naar onder andere de Tweede Kamer.
- Ook voor de ontwikkeling van de hoeveelheid gerecycled plastic (een subindicator bij hoofddoel 3) is de VGC terughoudend met de gepresenteerde uitkomsten, gezien de gehanteerde berekeningsmethode. Met de kettingberekening is voor 2021 een afname van 13% gerecycled plastic ten opzichte van 2017 berekend. Uit de monitoring van het Afvalfonds Verpakkingen blijkt juist dat er sprake is van een stijging. De markt voor recycling is in beweging. Het is nu niet duidelijk wat de achterliggende reden is van de daling. Wellicht is een contract verlopen of gewijzigd en heeft een andere partij het gerecycled. De VGC beveelt de stuurgroep aan om de achterliggende oorzaken te (laten) onderzoeken en hier zonedig en mogelijk op te sturen.

- De cijfers zoals in paragraaf 3.4.1 zijn niet heel duidelijk. Het is de vraag of het 22% van het totaal ingezamelde PMD materiaal is, dus inclusief vervuiling of alleen op het plasticadeel slaat. Door de toename van de vervuiling de afgelopen jaren kan dit aandeel gedaald zijn, maar dat geldt dan ook voor het aandeel mixstromen na sortering.
- De constatering in paragraaf 3.4.2 dat het aandeel monostromen recycling in 2021 96% is, is verwarrend in vergelijking tot het voorgaande. Het lijkt erop dat deze informatie afkomstig is van recyclers van monostromen, zoals een PE, PP en/of PET recycler. De input is daar ook een monostroom van een van deze fracties en dan is het ook logisch dat er monorecyclaat uitkomt.
- In paragraaf 3.4.3 wordt gerapporteerd over de hoeveelheid ingezamelde plastic die wordt verbrand. De term ingezameld plastic is hierbij echter waarschijnlijk misleidend, omdat het om het ingezamelde materiaal inclusief vervuiling gaat. Dit wordt na sortering residu en dat wordt verbrand. Een andere mogelijkheid is dat een deelnemer materiaal inzamelt en het ingezamelde materiaal niet sorteert, maar laat verbranden. Met name dit deel vergt meer duiding en verificatie. De huidige tekst geeft aanleiding tot het trekken van niet onderbouwde conclusies. Zo valt te lezen dat de hoeveelheid ingezamelde plastics die wordt verbrand tussen 2020 en 2021 met 10 procentpunten is toegenomen naar 39% in 2021. Ondanks alle kanttekeningen die bij dit getal geplaatst zijn, kan dit getal de geloofwaardigheid van het Plastic Pact onder druk zetten. De VGC adviseert om volgend jaar een additionele inspanning te leveren om van meer partijen data te krijgen over deze subdoelstelling en zicht te krijgen op het niet plastic deel dat nu wordt meegeteld (waaronder GFT).

Hoofddoelstelling 4: Toepassing 35% gerecycled materiaal

- Voor de vierde doelstelling van het Plastic Pact – om in 2025 tenminste 35% gerecyclede plastics in alle eenmalig te gebruiken plastic producten te realiseren – is de gewogen trend positief. Wanneer echter wordt gekeken naar individuele bedrijven, dan geldt voor de meeste bedrijven dat ze nog ver af staan van dit doel. Zo wordt in tabel 9 gerapporteerd dat bij 15 bedrijven een daling te zien is van het aandeel gerecycled materiaal in plastic verpakkingen. Een verklaring blijft echter achterwege. De VGC adviseert de stuurgroep te achterhalen wat de oorzaken zijn van de daling bij deze bedrijven en daar passende maatregelen te treffen.
- De toepassing van biobased plastics is ten opzichte van 2017 afgenomen en is met bijna 1% in 2021 erg laag, zeker in relatie tot de ambitie van 15% voor 2030, zoals vastgelegd in de Transitieagenda Kunststoffen. De VGC vraagt zich af waarom dit vertrouwen in biobased zo laag is en hoe deelnemers van het Plastic Pact dit lage percentage willen verhogen, danwel compenseren met bijvoorbeeld meer toepassing van recyclaat. De VGC adviseert de stuurgroep om de oorzaken voor dit lage aandeel biobased verpakkingen te onderzoeken.
- Bij de verbeteracties laten de cijfers in tabellen 12 en 13 het verschil in aanvoer en afvoer van plastic materiaal bij het ministerie van I&W zien. Dit roept de vraag op of het verschil wordt aangeboden voor verbranding.

Mochten er van de kant van de stuurgroep nog vragen zijn aan de VGC of er behoefte zijn aan nader overleg, dan zijn wij natuurlijk van harte bereid met u in gesprek te gaan.

Met vriendelijke groet,

Voortgangscommissie Plastic Pact NL

- Aldert Hanemaaijer (PBL)
- Chris Bruijnes (KIDV)
- Marcel van de Grift (Nedvang)